

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ІНСТИТУТ ПРОМИСЛОВИХ ТА БІЗНЕС ТЕХНОЛОГІЙ»**

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

КАФЕДРИ ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Дніпро УДУНТ 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАУКИ
І ТЕХНОЛОГІЙ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ІНСТИТУТ ПРОМИСЛОВИХ ТА БІЗНЕС
ТЕХНОЛОГІЙ»

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

КАФЕДРИ
ДОКУМЕНТОЗНАВСТВА
ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Дніпро УДУНТ 2022

Рекомендовано Вченою радою Українського державного університету науки і технологій: протокол № 2 від 31.10.2022.

В 90 Вчені записки кафедри документознавства та інформаційної діяльності (КДІД): зб. наук. праць. Вип. 4 / ред. кол.: О. В. Михайлюк (голова ред. кол.) та ін. – Д.: УДУНТ, 2022. – 94 с.

Досліджено питання документознавства, інформаційної діяльності та керування персоналом підприємства в історико-культурному та соціально-комунікативному контекстах, вивчено роботу архівних, бібліотечних, інформаційних тощо установ. Збірник побудовано на матеріалах роботи кафедр гуманітарного та суспільного профілю ННІ «ІПБТ» УДУНТ та інших споріднених ЗВО.

Для документознавців-фахівців, викладачів вищих, середніх спеціальних навчальних закладів, аспірантів та студентів-документознавців.

Редакційна колегія:

д-р іст. наук, проф. **О. В. Михайлюк**

(голова редакційної колегії),

канд. тех. наук **О. В. Іващенко**

канд. філол. наук, доц. **К. А. Прокоф'єва**

(заступник голови редакційної колегії, відповідальний секретар),

канд. пед. наук **О. М. Решетілова**

канд. іст. наук, доц. **С. В. Савченко**

Рецензенти:

д-р наук з держ. упр., доц. **Т. М. Тарасенко**

(доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
ННІ державного управління НТУ «Дніпровська політехніка»),

д-р філос. наук, проф. **О. В. Халапсіс**

(завідувач кафедри міжнародних відносин та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ)

ЗМІСТ

СТАТТІ

О. П. Лучанінова

**СУЧАСНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЯК МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ЦЕНТР
ПОШИРЕННЯ МОДЕРНИХ ЗНАТЬ ТА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИХ
ОРІЄНТИРІВ ДЛЯ СУСПІЛЬСТВА 5**

О. М. Решетілова

**СУЧАСНІ БІБЛІОТЕКИ ЯК ЦЕНТРИ ІНФОРМАТИВНОГО
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ БАЗ 9**

І. О. Петрова

**ДЕРЖАВНІ ПОСЛУГИ В УКРАЇНІ: ДОЦІЛЬНІСТЬ ПАПЕРОВОГО
ЧИ ЦИФРОВОГО ФОРМАТІВ 15**

М. К. Голодюк, Н. О. Сердечна, А. В. Середа

**ТРУДОВИЙ ДОГОВІР ТА КОНТРАКТ У РІЧИЩІ СУЧАСНИХ
НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ ПРО ПРАЦЮ В УКРАЇНІ 18**

Н. Г. Мосюкова

**РИМО-КАТОЛИЦЬКЕ ДУХОВЕНСТВО В УМОВАХ АНТИРЕЛІГІЙНОЇ
ПОЛІТИКИ СРСР У 20-ТІ РОКИ ХХ СТОРІЧЧЯ 25**

С. В. Савченко, В. К. Виноградова, М. В. Мартиненко

**ІМПЕРСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ ЯК «УТЛЕННЯ ЛОГОСУ» ТА ЇЇ ТЕМНИЙ
ХУДОЖНІЙ ОБРАЗ: шкіц до документознавчих студій 32**

О. В. Михайлюк, К. А. Прокоф'єва

**ВИВЧЕННЯ ЗАСОБІВ ДОКОМП'ЮТЕРНОЇ ФІКСАЦІЇ ІНФОРМАЦІЇ
У ЯКОСТІ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ЦИВІЛІЗАЦІЙНИХ ОЗНАК
СТУДЕНТАМИ ФАХУ 029 «ІНФОРМАЦІЙНА, БІБЛІОТЕЧНА
ТА АРХІВНА СПРАВА» (ОПП «ДОКУМЕНТОЗНАВСТВО
ТА ІНФОРМАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ») 38**

А. О. Анищенко, О. М. Бородіна, Т. Л. Дулеба

**ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ В ОБМІНІ
ІНФОРМАЦІЄЮ 45**

А. В. Савич

**ИНФОРМАЦИОННОЕМОСТЬ СОЦИОКУЛЬТУРНОГО
ПРОСТРАНСТВА В СОВРЕМЕННЫЙ ПЕРИОД 51**

ТЕЗИ, ПОВІДОМЛЕННЯ

- В. О. Кудлай**
ОСОБЛИВОСТІ ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТУ В УМОВАХ ФАХОВОЇ
РОБОТИ ДОКУМЕНТОЗНАВЦІВ 56
- А. В. Савич, Л. Є. Гапонова**
ЕКОЛОГІЗАЦІЯ – ІНДЕКС СУЧАСНОЇ ЦИВІЛІЗАЦІЇ 59
- О. М. Решетілова, О. А. Андрєєва**
ОЗНАКИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОСТІ ШТУЧНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ
СИСТЕМ 62
- К. А. Прокоф'єва, Г. О. Рублівська**
ФАКТОРИ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПЛИВУ НА ЯКІСТЬ УПРАВЛІНСЬКИХ
РІШЕНЬ 66
- О. М. Решетілова, Я. І. Рижков**
ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА КРИТИЧНОГО
МИСЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ 69
- К. А. Прокоф'єва, В. О. Вакуленко**
OBSERVATORY – ДОРАДЧИЙ ОРГАН ЧИ ГАРАНТ ПРИНЦИПІВ
ВЕЛИКОЇ ХАРТІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ У СУСПІЛЬСТІ? 72
- А. М. Кучер**
ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ КОМУНІКАЦІЇ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ ..75
- Г. П. Розумна**
ЕТАПИ ВХОДЖЕННЯ МАРКЕТИНГУ В ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК
УКРАЇНИ 78
- Д. С. Кіщук**
ЕВОЛЮЦІЯ МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ ВИГОТОВЛЕННЯ ДОКУМЕНТІВ 81
- А. С. Алімова, М. К. Биковська**
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ В ІНФОРМАЦІЙНО-
УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ 84
- Відомості про авторів 89**

О. М. Решетілова, Я. І. Рижков

(Дніпро)

ОСОБЛИВОСТІ ЦИФРОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ТА КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ КОМП'ЮТЕРИЗАЦІЇ

Розглядаються особливості цифрової грамотності та важливість критичного мислення у сучасному світі.

Ключові слова: інформація, цифрова грамотність, інформаційна грамотність, комп'ютеризація, критичне мислення.

Features of digital literacy and the importance of critical thinking in the modern world are considered.

Keywords: information, digital literacy, information literacy, computerization, critical thinking.

Сучасний рівень автоматизації та комп'ютеризації в усіх сферах людської діяльності став домінантним у розвитку міжособистісних комунікацій, професійної діяльності усіх галузей, освіти, надання та отримання послуг, організації відпочинку та багато іншого. Будь-який користувач інтернету має доступ до безмежного обсягу інформації в режимі реального часу. Цифрові технології використовуються як високотехнологічні засоби комунікації, і як інструмент для освіти та роботи.

Варто відмітити, що в наш час темпи комп'ютеризації дещо випереджають навички великої кількості людей. Ключовим фактором успішного професійного росту в сучасному світі є формування таких ключових моментів: здатність постійно навчатись і готовність постійно опановувати нові знання за новими технологіями.

Постійно зростає важливість не конкретних знань, а здатності їх отримувати. В епоху швидкого розвитку цифрової економіки відчувається гостра потреба в людях, що здатні обробляти великий потік інформації і виділяти в ньому найважливіше.

Сьогодні досить гостро постає питання цифрової грамотності населення. Адже крім безлічі позитивних якостей, Інтернет має такі особливості: відсутність систематизації даних, швидка зміна інформації або її недостовірність, що потребує постійної перевірки [1].

Перше визначення «цифрової грамотності» визначається Полом Гілстером як «здатність розуміти та використовувати інформацію, що представлена у безлічі форматів, з широкого спектру джерел за допомогою комп'ютерів» [4]. Сьогодні, цифрова грамотність це базова необхідність сучасної людини, яка включає в себе: вміння та навички отримання, оцінки, обробки та створення інформації за допомогою цифрових технологій; вибір найбільш ефективних програмно-технічних засобів для реалізації поставлених завдань, їх безпечне використання; вміння ефективно взаємодіяти з іншими користувачами і вирішувати комунікативні завдання в умовах цифрового середовища, використовуючи для цього всі сервіси та етичні норми.

Цифрову грамотність можна розглядати як сукупність п'яти компонентів, оцінка яких показує об'єктивний рівень її володіння:

- робота з інформацією чи цифровим контентом, вміння створювати, шукати, аналізувати, класифікувати інформацію, грамотно з нею працювати;
- робота з комп'ютером як з інструментом, вміння технічно здійснювати різні операції, розуміння пристрою комп'ютера, операційних систем і програмного забезпечення;
- робота з медіа, як вміння створювати, шукати, оцінювати медіаконтент, орієнтуватись у медіа середовищі;
- комунікація в цифровому середовищі, як вміння та етика спілкування в цифровому просторі та соціальних мережах;
- відношення до технологічних інновацій – використання в житті та професійній діяльності різних технологій, сервісів та інструментів для роботи у цифровому середовищі.

Всі ці компоненти мають одну мету – забезпечити користувачу максимально ефективну роботу в цифровому середовищі.

Не треба також забувати про важливість критичного мислення. Критичне мислення це особливий вид розумової діяльності людини, для якого характерні: систематичність, комплексність, послідовність, ясність, достовірність, релевантність, точність, доказовість [2].

Виділяють такі рівні критичного мислення [3, с.13-15]:

- емпіричний рівень – критична перевірка фактів;
- теоретичний рівень – критична перевірка теорій;
- метатеоретичний рівень – критична перевірка норм та цінностей.

Таке мислення важливе на кожному етапі роботи з інформацією, яких виділяють три:

- етап отримання інформації – на цьому етапі вирішується, яка інформація потрібна і які джерела є доступними для її пошуку;

- етап оцінки інформації – проводиться відбір інформації із джерела, із подальшим аналізом, синтезом та інтерпретацією;

- етап використання інформації – освоєння інформації, передача та використання її відповідно до вимог законодавства та етичних норм.

На першому етапі інформаційної діяльності варто максимально критично поставитись до вибору джерела, щоб дотримати баланс між доступністю джерела та ступенем впевненості в достовірності інформації в ньому.

На другому етапі відбувається оцінка якості інформації. Тут критичне мислення відіграє роль основного інструмента, що дозволяє оцінити достовірність отриманої інформації, провести порівняльний аналіз інформації отриманої із різних джерел, синтезувати дані в єдине ціле.

На третьому етапі знайдена та опрацьована інформація використовується для вирішення реальних завдань чи проблем. Необхідно вміти розробляти структуру та обґрунтувати висновки у відповідності до отриманої інформації. При цьому задіяні всі аспекти критичного мислення, включаючи здатність змінювати свою позицію, якщо вона протирічить з новою достовірною інформацією. На цьому етапі інформація переходить у статус знання, якщо є зацікавленість чи необхідність у цьому.

Отже, враховуючи сучасний рівень використання технологій та обігу інформації, цифрова та інформаційна грамотність є одними із найважливіших навичок сьогодення, а критичне мислення є основою цієї грамотності. Важливе значення має підвищення грамотності не тільки окремої особи, а і населення всієї держави. Це призведе до зниження Інтернет-злочинів та різних шахрайських маніпуляцій, а рівень життя в грамотному суспільстві значно підвищиться.

Бібліографія

1. Архіпова Є.О., Ковалевська О.В. Критичне мислення як необхідна складова розумової діяльності людини в межах сучасного інформаційного суспільства. // Гуманітарний часопис. 2012. № 2. С. 34-38.
2. Задніпрянець І. Технологія розвитку критичного мислення: [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://chervonakalina.ucoz.com/load/tekhnologiji_

navchannja/tehnologija_rozvitku_kritichnogo_mislennja/tehnologija_rozvitku_kritichnogo_mislennja_i_zadnirjanec/15-1-0-20.

3. Макаренко В.М., Туманцова О.О. Як опанувати технологію формування критичного мислення. Харків: Основа, 2008. 96 с.
4. Gilster P. Digital Literacy. N.Y., 1997.

Надійшло до редколегії 31.03.2022, прорецензовано та рекомендовано до друку доц. Савченком С.В.

УДК 378.1(09)+372.800.2

К. А. Прокоф'єва, В. О. Вакуленко

(Дніпро)

OBSERVATORY – ДОРАДЧИЙ ОРГАН ЧИ ГАРАНТ ПРИНЦИПІВ ВЕЛИКОЇ ХАРТІЇ УНІВЕРСИТЕТІВ У СУСПІЛЬСТІ?

Розглядається Наглядова рада (Observatory) Великої Хартії університетів, яка має допомогти її членам посісти центральне місце в суспільстві та виявити їх відповідальність щодо інших закладів у формування майбутнього Європи, урядів, компаній та багатьох громадських організацій, щоб забезпечити розвиток освіти та інноваційний рух у світі, який швидко змінюється.

Ключові слова: Болонський процес, Велика Хартія університетів, Наглядова рада Великої Хартії університетів, вища освіта, освітній процес.

The Supervisory Board (Observatory) of the Great Charter of Universities is under consideration, which should help its members take a central place in society and reveal their responsibility towards other institutions in shaping the future of Europe, governments, companies and many public organizations, to ensure the development of education and the innovative movement in the world, which is changing rapidly.

Key words: Bologna Process, Great Charter of Universities, Supervisory Board of the Great Charter of Universities, higher education, educational process.

Велика хартія університетів (Magna Charta Universitatum) – це результат пропозиції, з якою в 1986 році Болонський університет звернувся до провідних університетів Європи. Ідею складання та підписання такого документа підтримала наукова, освітянська та політична еліта Європи.

На зустрічі в Болоньї (червень 1987 року) делегати з 80 європейських університетів обрали раду з восьми членів – керівників провідних європейських університетів та представників Ради Європи – для розробки проєкту Хартії, який було складено в Барселоні у січні 1988 року.

Наукове видання

ВЧЕНІ ЗАПИСКИ

**кафедри документознавства та інформаційної діяльності
(КДІД)**

ННІ «ІПБТ» УДУНТ

Збірник наукових праць

Випуск 4

Підписано до друку 30.11.2022. Формат 60x84 1/16. Папір друк. Друк плоский. Облік.-вид. арк. 5,2. Умов. друк. арк. 5,34. Замовлення № 120

Навчально-науковий інститут
«Інститут промислових та бізнес технологій»
Українського державного університету науки і технологій
49005, м. Дніпро, пр. Гагаріна, 4

Кафедра документознавства та інформаційної діяльності УДУНТ